רבנן סברי יש זיקה וקתני סיפא וכן אתה אומר בשני יבמין ויבמה אחת לימא תיהוי תיובתא דרבה בר רב הונא אמר רב דאמר רבה בר רב הונא אמר רב [א]חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין אמר לך רבה בר רב הונא בין לר"ג בין לרבנן סברי אין זיקה והכא בגט אחר גט ומאמר אחר מאמר קמיפלגי אמר מר עשה מאמר בזו ומאמר בזו רבן גמליאל אומר נותן גט לראשונה וחולץ לה ואסור בקרובותיה ומותר בקרובות שניה מכדי קסבר רבן גמליאל אין מאמר אחר מאמר ראשונה נמי תתייבם גזירה דלמא אתי לייבומי לשניה אמר רבי יוחנן רבן גמליאל וב"ש [ב]ור"ש ובן עזאי ורבי נחמיה כולהו סבירא להו מאמר קונה קנין גמור רבן גמליאל הא דאמרן ב"ש דתנן (א) [ג]שלשה אחין שנים מהם נשואין לשתי אחיות ואחד מופנה מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר ואח"כ מת אחיו השני ב"ש אומרים אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה ר"ש דתניא [ד]אמר (ב) להו ר"ש לחכמים אם ביאת ראשון ביאה ביאת שני אינה ביאה אם ביאת ראשון אינה ביאה ביאת שני נמי אינה ביאה והא ביאת בן תשע דכמאמר שויוה רבנן וקאמר ר' שמעון אינה ביאה בן עזאי דתניא [ה]בן עזאי אומר יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד ר' נחמיה דתנן [ו]ר' נחמיה אומר אחת בעילה ואחת חליצה בין בתחלה בין באמצע בין בסוף אין אחריה כלום והא ביאה פסולה דכמאמר שויוה רבנן וקתני אין אחריה כלום: כיצד עשה מאמר כו':

האי

רבנן סברי יש זיקה. לאקשויי אתי. כלומר קס"ד דכי היכי דפליגי רבנן ארבן גמליאל בגט אחר גט הכי פליגי בזיקה ואע"ג דממילתייהו לא שמעינן ליה: **וקתני סיפא וכן אתה אומר בשני יבמין.** דאם נתנו שניהם גט חולץ לה אחד מהם ואפילו לרבנן דאמרי יש זיקה סגי לה בהך חליצה רעועה דחד מינייהו: **לימא תיהוי תיובתא כו'.** דהא נמי חליצה פסולה היא שאחר הגט נאה: הכי גרסינן **בין לרבנן גמליאל בין לרבנן אין זיקה והכא כו'.** ולהא דאמרי אליבא דמאן דאמר יש זיקה: **קנין גמור.** לא גמור ממש אלא קנין חשוב: **הא דאמרן.** אין מאמר אחר מאמר אלמא חשיב קמא למיקני כל כח מאמר: **אשתו עמו.** דקנייה במאמר וכי נפלה אחותה לא רמיא קמיה דאחות אשה היא ולא מיתסרא קמייתא עליה משום אחות זקוקה: **והלזו תצא.** אף מן החליצה: **הלזו.** כמו הארץ הלזו הנשמה (יחזקאל לו): **אמר להם ר"ש כו'.** לקמן בפרק האשה רבה בן תשע שנים ויום אחד הבא על יבמתו וחזר ובא אחיו בן תשע שנים ויום אחד עליה פסולה על ידו דביאת בן תשע שנים כמאמר שויה רבנן והוה ליה מאמר אחר מאמר ומקודשת אף לשני ופסלה אף על ראשון כרבנן דאמרי יש מאמר אחר מאמר ר"ש אומר לא פסלה: **אמר להם ר' שמעון אם ביאת ראשון ביאה.** קנייה לגמרי: **ביאת שני אינה ביאה.** דהביאה בזמן שהיא בתחלה אין אחריה כלום ואינה מקודשת לשני ולא פסלה על הראשון. ואי משום זיקתה דקי"ל ביאתו ביאה דתנן (נדה דף מה.) בא על אחת מכל העריות שבתורה מתות על ידו אפילו הכי לא מיתסרא על בעלה דקיימא לן (כתובות דף ט.) אין האשה נאסרת על בעלה אלא על עיסקי קינוי וסתירה: **כמאמר שויה רבנן.** דהכי תניא בפרק האשה(ז) עשו ביאת בן תשע כמאמר בגדול וקאמר רבי שמעון ביאת שני אינה ביאה אלמא מאמר ראשון חשוב לקנות כל כח מאמר: ה"ג **יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת.** דכל חד וחד תקינו ליה רבנן מאמר בה: **ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד.** דכל כח שתקנו חכמים במאמר קנה במאמר ראשון לשון מורי. ל"א ה"ג אין מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת דדומיא דקידושין בעלמא תקינו רבנן למאמר ואין קידושין אחר קידושין באשה אחת ויש מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד דהא תרוייהו קמיה רמיין וכל חדא אית לה כח יבמין דלא כח ביאה יהבי רבנן למאמר למיקני לגמרי [ח]ולא פקע זיקה דחברתה דביאה הוא דפטרה ולשון ראשון עיקר דלקמן מוכחא מילתא בפירקין (נג.): **והא ביאה פסולה כמאמר שויה רבנן.** דלא נפקא מיניה בגט דקא בעיא נמי חליצה לזיקתו:

האי

כולהו סבירא להו. אין התנאים כולן שוין דלבית שמאי קונה מדאורייתא כדמשמע בפ' ד' אחין (לעיל דף כט. ושם) ולכולהו תנאי לא קני אלא מדרבנן ולר"ג לא קני אלא כהא דלא מהני מאמר בתריה ובן עזאי מפליג בין שני יבמין ויבמה אחת ובין יבם אחד ושתי יבמות ולר"ש מספקא ליה אי קני אי לא קני וכה"ג איכא בפ"ק (ג) דסוטה (דף ז: ושם (ט)): **אי ביאת ראשון ביאה כו'.** משנה היא לקמן בהאשה רבה (דף צו:) וקאמר תנא קמא דשני פוסל על ידו לראשון ואם תאמר לרבי שמעון נמי תיאסר לראשון משום דזינתה תחתיו ובקונטרס פירש דאין נאסרת על בעלה אלא על ידי קינוי וסתירה ואר"י שהוא טעות סופר ולא פירשו רש"י מעולם דבעד אחד ודאי אינה נאסרת אלא בקינוי וסתירה אבל בעדי טומאה נאסרת בלא קינוי ואין לומר משום דהני נשואין דרבנן נינהו לא חשו לאוסרה דכל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון ועוד דתיתסר משום דרב המנונא דאמר [י]שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה ואר"י דמיירי כבא עליה בשוגג שאינה נאסרת אי נמי בקטנה דפיתוי קטנה אונס הוא אי נמי כבא עליה בעל כרחה ונאמר אע"ג דביאת בן תשע כמאמר ומאמר בעל כרחה לא מהני כדאמר בפ"ב (לעיל יט:) עשו חכמים ביאת בן תשע בעל כרחה כמאמר מדעת דלא שני לן בביאה דיבמה בין מדעת לבע"כ: **בן** עזאי אומר כו'. בקונט' נראה לו עיקר דגרסינן אין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד משום דלקמן (דף נג.) אמתני' עשה מאמר בזו ומאמר בזו כו' קאמר מתני' דלא כבן עזאי ור"י אומר דשפיר גרים איפכא ולקמן סמיך אסיפא דקתני בין שני יבמין ויבמה אחת ולהכי נקטיה אמתניתין דעשה מאמר בזו ומאמר בזו לפרושי דעלה קאי מתניתין דלא כבן עזאי וכה"ג איכא לקמן דקתני גט לזו וגט לזו צריכות הימנו חליצה ומסיק לימא מסייע ליה לרבה בר רב הונא דאמר חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין ומהדר ליכא סייעתא שיש לחלק בין מיפטר נפשה למיפטר צרה כדאמר בריש פ' ד' אחין (לעיל דף כו.) אלא אסיפא סמיך דקתני בין שני יבמין ויבמה אחת ויש ספרים שכתוב בהם כיצד עשה מאמר ביבמתו כו' עד בין שני יבמין ליבמה אחת ועלה מסיק מתניתין דלא כבן עזאי: **ביאה** פסולה כמאמר שויה רבנן וקתני דאין אחריה כלום. פי' וה"ה אחר מאמר תימה דבסוף פירקין מפרש טעמא דרבי נחמיה דליכא למיגזר ביאה שאחר הגט ומאמר אטו ביאה שאחר חליצה וביאה כיון דחליצה וביאה מדאורייתא מידע ידיע ואם כן מנלן דלא יהא כלום אחר מאמר ואומר ה"ר ילמק ב"ר ברוך דע"כ לרבי נחמיה גט ומאמר דאורייתא דילפינן מק"ו משאר נשים ולית ליה הני מיעוטי דבפ"ק דקידושין (דף יד.) דאי אפשר לומר שיהא מדרבנן לרבי נחמיה דכיון דאית ליה דביאה וחליצה דאורייתא מידע ידיע דאם כן לא שייך למיגזר הני גזירות דאמר לעיל גט להוציא וחליצה להוציא וביאה לקנות ומאמר לקנות ותימה גדולה הוא לומר כן (ד) ולא מישתמיט שום תנא ולימא דגט פוטר ביבמה ועוד דא"כ הוה ליה למימר נמי דאין אחר הגט כלום ועוד דליישנא דהש"ס לא משמע שבא לדקדק מכח זה א) ונראה לר"י דה"פ והא ביאה (ה) כמאמר שויוה רבנן שיהא אחריה כלום משום גזירות דלעיל ותנא אחריה מאמר ומשום הכי תקינו נמי רבנן שיהא מאמר אחר מאמר אע"ג דמסברא הוה לן למימר כר"ג דאין מאמר אחר מאמר לפי שקנה המאמר הראשון כל מה שיש למאמר לקנות אלא טעמא דרבנן דאי אמרינן דאין מאמר אחר מאמר אתי למימר נמי דאין מאמר אחר ביאה פסולה דלא גרעא ביאה ממאמר לכך תיקנו שיהא מאמר אחר מאמר וגט אחר גט דגט ומאמר ענין אחד דשניהן דרבנן ואי אמרת דאין גט אחר גט אתי למימר נמי דאין מאמר אחר מאמר ולא מאמר אחר ביאה פסולה אם כן לרבי נחמיה אין מאמר אחר מאמר דלדידיה ליכא למגזר מידי דהא לית ליה נמי מאמר אחר ביאה פסולה דקתני [ט](ביאה פסולה) אין אחריה כלום ואם תאמר אמאי תקינו רבנן לר' נחמיה גט ומאמר כלל ביבמה כיון דביאה וחליצה מידע ידיע ליכא למיגזר דגט להוציא וחליצה להוציא כו' ויש לומר דהעולם סוברים דגט ומאמר מהני מן התורה מקל וחומר דבפרק קמא דקידושין (ג"ז שם) ואע"ג דאימעוט מכל מקום אהנו קלא כמו מאמר לבית שמאי ולהכי אי שרית למיבעל אחר גט ומאמר אתי למיבעל אחר חליצה וביאה אבל בהא לא טעו שיאמרו אחר הגט ומאמר בשביל שתקנה ביאה קנין גמור תקנה כמו כן קנין גמור אחר ביאה וחליצה ויבא לבעול אחריה דהא ודאי ידעי דחליצה וביאה עדיפא מגט ומאמר שכתובין בהדיא וגט ומאמר נתמעטו. ב) ר"י:

אם

תוספות ישנים

לימא תהוי תיובתא דרבה בר רב הונא דאמר חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין. וא"ת ואמאי לא פריך מיבם א' ושתי יבמות דאמרו חכמים (חולצת) [דחולץ] לאחת מהם ואמאי הלא יש לנו לומר צריכה לחזור על כל הבית כמו על כל האחין. וי"ל דביאה ליה לאותוביה שפיר בהדיא מחיזור דאחין לחיזור דאחין: א) ונראה א) דקאמר והא ביאה פסולה וכו' דפריך מכח שאין לנו לומר שמועיל ביאה יותר ממאמר לשום תנא שהרי ר"ג סבר אין מאמר אחר מאמר ואפ"ה מהני מאמר וביאה אחר ביאה פסולה כדפרישית בריש פרקין וכן לרבנן לא גרע מאמר מביאה פסולה ושוין הם דיש מאמר אחר מאמר וכן יש ביאה אחר ביאה פסולה וא"כ אין לנו לומר לר' נחמיה שמועיל לביאה פסולה יותר ממאמר וקאמר דאין מאמר אחר ביאה פסולה וא"כ כמו כן אין מאמר אחר מאמר. ולא נהירא שהרי סברא גדולה יש לחלק דהא ביאה פסולה דיש ב) אומרים לר"ג ולרבנן הייתו משום דאיכא למגזר כדמפרש תלמודא בריש פרקין ור' נחמיה לא ס"ל משום דביאה וחליצה הוו מדאורייתא ומידע ידיע: ב) גם נ"ל דטעמא דבעי איכא דאין לעשות למבעל אחר ביאה דאדרבה סברי כ"ע דחשיבות דביאה היא ואפילו פסולה אין אחריה כלום וכ"ש דביאה כשרה ואין לה שיור דאין אחריה כלום ולא אתי למבעל אחר ביאה. ורבנן לית להו האי טעמא דקסברי דכיון שתקנו חכמים גט ומאמר לתרוייהו ביבמה דלא ליתי למיבעל אחר ביאה. כמו כן תקנו דביאה פסולה יש אחריה דלא ליתו למטעי בביאה אחר ביאה והמוסיף יוסיף:

א) נראה דצ"ל והא ביאה פסולה וכו' ונראה דפריך מכח שאין לנו וכו'. ב) נראה דצ"ל דיש אחריה כלום לר"ג ולרבנן הייתו וכו'.

מסורת הש"ס

א) לעיל כו: לקמן נג., ב) [עי' תוספות לעיל יט. ד"ה דתניא], ג) עדיות פ"ד מ"ט, ד) לקמן נג:, ה) [לקמן נג. נד:], ו) [לעיל נ:], ז) [לקמן קיא.], ח) ס"א ולמפקע, ט) [ועי' תוס' כ"ב עח:], י) [לקמן לב:], כ) רש"ל מ"ז,

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ב"ש דתנן. נ"ב דף כט ע"א: (ב) שם אמר להם ר' שמעון: (ג) תוס' ד"ה כולהו וכו' בפ"ק דסוטה דף ז הס"ד: (ד) ד"ה ביאה וכו' דלא מישתמיט וכו': (ה) בא"ד והא ביאה פסולה כמאמר:

◆

מוסף רש"י

חליצה פסולה. כלומר גרועה, **צריכה לחזור על כל האחין.** דלא מיפקעא זיקה דתרוייהו כחליצה דחדא משום דלאלמא זיקה ורמיא אתרוייהו (לעיל כו:). **ביאת שני אינה ביאה.** דקי"ל (לעיל נ:) אין ביאה אחר ביאה הוי לה ביאת שני כביאת איש דעלמא, וכיון דשוגגת היא שריא (לקמן צו:). **יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת.** דתרוייהו מעיקרא לענין זיקה כי הדדי נינהו ומאמר דקמא לאו קנין גמור הוא דביאה הוא דכתב רחמנא ורבנן הוא דאמור ליהני משום גזירה כדמפרש לעיל (נ.) הילכך לא גרע בתרא מקמא דלכל חד וחד תיקנו מאמר בה (לקמן צו:). **ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד.** שכל כחו וקניינו שהיה לו לענין מאמר נתן בראשונה ידחה את השנייה. ואית דגרסי לה איפכא ולשון ראשון נראה וכן שמעתי (שם). **אין אחריה כלום.** ופקא בגטו ובלא חליצה ואי הדר קדיש לאידך אחר ביאה לא מהני (לעיל נ.).